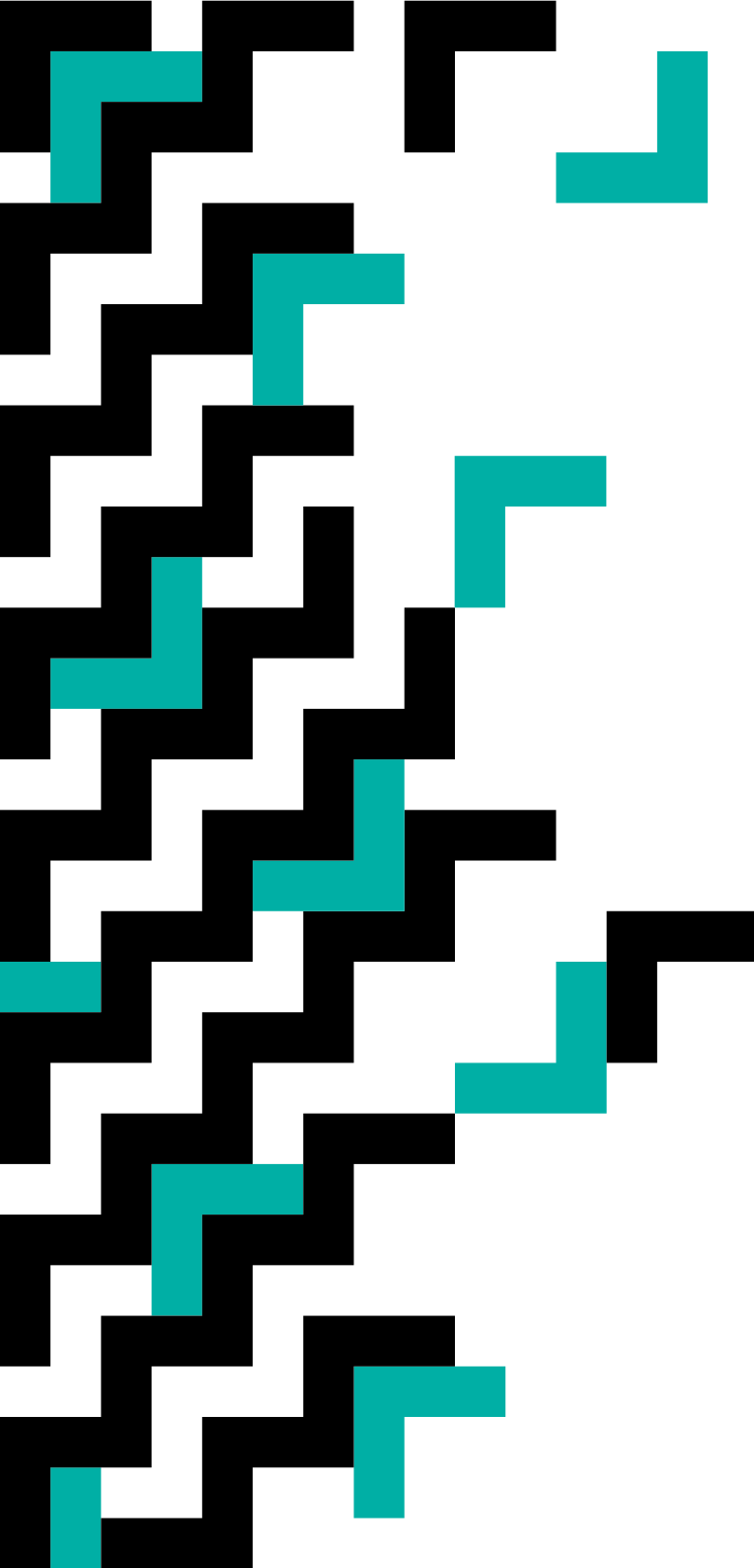

JAARVERSLAG 2025

VOORWOORD

2025 is voor de Vlaamse universiteiten een jaar van samenwerking, veerkracht en engagement. In een complexe maatschappelijke en geopolitieke context blijven de universiteiten hun kerntaken met kracht opnemen: hoogwaardig onderwijs, grensverleggend onderzoek, sterke internationale samenwerking en een inclusieve dienstverlening aan studenten en samenleving. Binnen de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) wordt daarbij intensief samengewerkt over de grenzen van instellingen en disciplines heen.

De universiteiten zetten verder in op kwaliteitsvol en gedragen onderwijsbeleid, met bijzondere aandacht voor studiekeuze, instroom en doorstroom, start- en ijkingsstoetsen en de versterking van de lerarenopleidingen. Nieuwe initiatieven rond levenslang leren en microcredentials tonen hoe het hoger onderwijs zich wendbaar aanpast aan een veranderende arbeidsmarkt en maatschappelijke noden.

Ook in onderzoek en innovatie worden belangrijke stappen gezet. Open science, research data management, kennisveiligheid en ethiek krijgen een prominente plaats, net als de ondersteuning van jonge onderzoekers via de Doctoral Schools en het PhD Talent-beleid. De universiteiten bevestigen hun rol als motor van de kenniseconomie en als sterke partner in Europese en internationale onderzoeksnetwerken.

Tegelijkertijd staan de instellingen voor grote uitdagingen. Structurele onderfinanciering en bijkomende besparingen zetten de werking onder druk en confronteren de sector met moeilijke keuzes. VLIR benoemt deze bezorgdheden, maar toont tegelijk hoe samenwerking, efficiëntie en gedeelde verantwoordelijkheid het verschil kunnen maken. Dat blijkt ook uit gezamenlijke inspanningen rond studentenvoorzieningen, sociale gelijkheid, grensoverschrijdend gedrag en studentenhuysvesting.

De universiteiten nemen daarnaast met overtuiging hun maatschappelijke opdracht op. Ze verdedigen academische vrijheid, bieden bescherming aan bedreigde wetenschappers, versterken wetenschapscommunicatie en onderstrepen hun rol in globale academische samenwerking via VLIRUOS. Zo dragen zij bij aan democratie, solidariteit, duurzaamheid en internationale verbondenheid.

Dit jaarverslag bundelt de vele initiatieven, beleidsprocessen en realisaties die uit deze gedeelde inzet voortvloeien. Het toont een universitaire gemeenschap die kritisch reflecteert, verantwoordelijkheid neemt en met vertrouwen vooruitkijkt. Met dank aan alle medewerkers, onderzoekers, studenten en partners die hieraan meewerken, bouwen we samen verder aan sterk, toekomstgericht en maatschappelijk verankerd hoger onderwijs in Vlaanderen.

Brussel, 31 december 2025

Bernard Vanheusden
voorzitter

Koen Verlaeckt
secretaris-generaal

INHOUD

2 Voorwoord

3 Inhoud

5 Een greep uit de dossiers van 2025

- Voorzitterswissel
- Generatieve AI in hoger onderwijs
- Actieplan dierproeven
- Wetenschapscommunicatie
- Studentenhuisvesting
- Pleidooi voor academische vrijheid
- Ondersteuning van bedreigde wetenschappers
- Start-/ijkingstoetsen
- Europees onderzoeksbeleid: bundeling van krachten met CRef en UNL
- Oproep van de Belgische rectoren over Gaza
- Levenslang leren en microcredentials
- Personeelsstatistieken 2025
- Marketingkosten
- Instroom (studiekeuze en instrumentarium) en doorstroom in het hoger onderwijs
- VLIR-CRef Forum
- Grensoverschrijdend gedrag
- Opleidingsaanbod
- Vernieuwde website Centen voor studenten
- Master in het basisonderwijs
- Pensioendossier
- Lerend Netwerk Studiekeuze

- Sociale en humane wetenschappen in KP10
- iBOF
- Kwaliteitszorg: aanpassing beoordelingskaders en SBA
- European Student Affairs Conference 2025
- Richtlijnen voor onderzoekers over kennisveiligheid, dual use en misbruik van onderzoek
- Benchmarkstudie ZAP
- Monitoring achtergrondkenmerken van studenten
- Open science en research data management
- Werkgroep Doctoral Schools en het PhD Talent Coordination Team
- ABS & Nagoya Protocol Lerend Netwerk
- Vlaamse Versnelling
- Programmadecreet 2026: besparingen
- Engagementsverklaring lerarenopleiding
- Vlaams Talenplatform
- Academische samenwerking met het Globale Zuiden via VLIRUOS

20 Interne organisatie

- Samenstelling raad en bureaus
- Personeel VLIR-secretariaat
- VLIR-overlegplatformen

23 Actualiteit

24 Kerncijfers

25 Colofon

DOSSIERS 2025

EEN GREEP UIT DE DOSSIERS VAN 2025

Voorzitterswissel

Op 1 september 2025 neemt rector Bernard Vanheusden (UHasselt) het voorzitterschap van de Vlaamse Interuniversitaire Raad over van rector Jan Danckaert (VUB). Het voorzitterschap wordt volgens een tweejaarlijkse toerbeurtregeling door de rectoren van de vijf Vlaamse universiteiten ingevuld.

Aftredend voorzitter Danckaert reflecteert op een uitdagende periode 2023-2025, met name door het aantreden van de nieuwe Vlaamse Regering, en pleit voor een ambitieuzer beleid rond de internationalisering van onderzoek en hoger onderwijs. Hij beklemtoont dat VLIR een voortrekkersrol speelt op Europees niveau, onder meer via de inzet van een mensenrechtentoets in internationale samenwerking.

Inkomend voorzitter Vanheusden benadrukt de rol van universiteiten als kernactoren binnen lokale en internationale economische ecosystemen en wil de samenwerking met overheid, bedrijfsleven en maatschappij verder versterken. Hij identificeert belangrijke beleidsdossiers zoals de herziening van het Vlaamse financieringsdecreet, de pensioenhervorming en fiscale maatregelen voor onderzoek en ontwikkeling, die de komende jaren aandacht vereisen. Tevens wil hij de onderlinge samenwerking tussen de vijf universiteiten verder uitbouwen.

<https://vlir.be/nieuws/voorzitterswissel-bij-de-vlaamse-interuniversitaire-raad/>

Generatieve AI in hoger onderwijs

De universiteiten onderzoeken de impact van generatieve AI op de evaluatie van bepaalde taken en opdrachten, het herontwerp van opleidingen door generatieve AI en de ondersteuning voor opleidingen om meer AI-geletterdheid in de curricula in te bouwen. Binnen de werkgroep AI in hoger onderwijs wisselen de universiteiten hierover goede praktijken uit, en ontwikkelen zij gezamenlijk ondersteuningsmateriaal.

De werkgroep organiseert in samenwerking met de Vlaamse AI Academie (VAIA) ook maandelijks 'Peers & Prompts' sessies waarbij telkens twee sprekers uit de vijf Vlaamse universiteiten online hun ervaringen delen over het gebruik van

(generatieve) AI in onderwijs en onderzoek. Deze middagsessies kennen een groot succes en zullen verder worden gezet in 2026.

Actieplan dierproeven

In het regeerakkoord werd als doel gesteld om een concreet actieplan te ontwikkelen voor het verminderen van het aantal dierproeven. In dat kader zijn rondetafelgesprekken opgezet door de Afdeling Dierenwelzijn Vlaanderen met onderzoekers uit de vakgebieden oncologie, immunologie en neuro-wetenschappen (in die domeinen gebeurt het grootste deel van de dierproeven in Vlaanderen).

Daarop engageert de werkgroep Dierproeven zich om het gebruik van dieren in hogere opleidingen in kaart te brengen en voorstellen van proefdiervrije opleidingsmethoden te formuleren. Masterstudenten van KU Leuven en UAntwerpen werken samen om de evolutie van het gebruik van (proef)dieren en diervrije alternatieven in zeven wetenschappelijke studierichtingen aan de vijf Vlaamse universiteiten te onderzoeken. Het actieplan is gestoeld op hun resultaten en bevat aanbevelingen voor verschillende actoren en beleidsniveaus..

<https://vlir.be/nieuws/vlir-actieplan-dierproeven/>

Wetenschapscommunicatie

In 2025 zet de gezamenlijke werkgroep Wetenschapscommunicatie van VLIR en de Vlaamse Hogescholenraad sterk in op de verankering van de Dag van de Wetenschap, terwijl ook initiatieven zoals "Ik heb een vraag" van EOS worden opgevolgd. In de dialoog met de Vlaamse Regering ligt de nadruk op inclusie, structurele financiering en STEAM ("Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics"), een onderwijsaanpak waarbij de creatieve kunsten binnen de traditionele STEM-vakken worden ingezet om innovatie, creativiteit en holistisch probleemoplossend denken te bevorderen. De werkgroep focust verder op samenwerking, zichtbaarheid en impact van wetenschapscommunicatie in Vlaanderen.

De universiteiten verlengen hun samenwerking met Universiteit van Vlaanderen voor vier jaar en werken samen aan nieuwe colleges, podcasts, korte video's en ook een nieuw project "De Vooruitblik", waarin 46 professoren vooruitkijken naar 2026 en hun expertise en inzichten delen. Dit initiatief bundelt een inspirerend boek, een nieuw programma op Radio 1 en een reeks videopodcasts. Zo komt wetenschap op een heldere en toegankelijke manier tot bij een groter publiek.

Studentenhuisvesting

Het aanbod aan betaalbare en kwalitatieve studentenhuisvesting is te laag. In een poging de situatie op het terrein te verbeteren is een kotlabel ingevoerd. Voor studenten, universiteiten en hogescholen is een kotlabel pas echt betekenisvol als ook studentvriendelijkheid er als criterium deel van uitmaakt. VLIR redigeert samen met de partners van de hogescholen en VVS een concreet ontwerp van hoe studentvriendelijkheid beoordeeld kan worden. Daarbij wordt ook een Vlaanderenbreed modelcontract studentenhuur uitgewerkt, dat door alle instellingen en VVS als de norm kan worden uitgedragen.

Pleidooi voor academische vrijheid

De tien Belgische rectoren, verenigd binnen de koepels VLIR en CRef, publiceren op 8 juli een pleidooi over het belang van academische vrijheid. Zij benadrukken hierin dat academische vrijheid niet alleen belangrijk is voor wetenschappers, maar ook cruciaal voor de democratie, de vooruitgang en de samenleving. Rapporten zoals Free to Think 2024 en de Academic Freedom Index rapporteren talrijke aanvallen op onderzoekers en een afnemende institutionele autonomie. Academische vrijheid steunt op drie pijlers: de vrijheid van individuen om te onderwijzen, te onderzoeken en ideeën te uiten; de autonomie van universiteiten om zichzelf te besturen; en de verantwoordelijkheid van overheden om deze rechten te beschermen. Alle drie staan onder druk. Externe bedreigingen omvatten politieke inmenging, overdreven regelgeving en financieringsmechanismen die onafhankelijkheid beperken. Interne bedreigingen, zoals polarisatie, zelfcensuur en ideologische uitsluiting, vernauwen eveneens de ruimte voor open onderzoek.

Hoewel initiatieven zoals de Bonn-verklaring, EU-richtlijnen en het voorstel voor een "vijfde vrijheid" binnen de EU toenemende bewustwording tonen, blijven de bestaande beschermingen ongelijk en vaak symbolisch. Het pleidooi onderstreept dat academische vrijheid en wetenschappelijke excellentie elkaar versterken. Zonder denkvrijheid en institutionele onafhankelijkheid stagneert innovatie en neemt het vertrouwen van het publiek in wetenschap af. Het beschermen van deze waarden is een collectieve verantwoordelijkheid van beleidsmakers, universiteitsbesturen, onderzoekers en studenten. Academische vrijheid is een publiek goed dat de samenleving in staat stelt om te bevragen, te begrijpen en richting te geven aan de toekomst. Het verdedigen ervan is dringend en essentieel.

<https://vlir.be/nieuws/academic-freedom-under-attack/>

Ondersteuning van bedreigde wetenschappers

Op 10 december 2021 werd binnen de schoot van VLIR de Scholars at Risk Flanders Section opgericht. Sindsdien vangt elke Vlaamse universiteit jaarlijks bedreigde wetenschappers op. Ook in 2025 worden minstens vijf wetenschappers opgevangen en omkaderd aan onze universiteiten. Deze opvang wordt financieel mogelijk gemaakt door een subsidie vanuit het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken van de Vlaamse overheid, die in dezelfde grootteorde wordt bijgepast door de universiteiten. De onderzoekers, uit diverse domeinen (bio-ingenieurswetenschappen, materiaalchemie, aard- en omgevingswetenschappen, farmaceutische wetenschappen, sociale wetenschappen, geneeskunde en gezondheidswetenschappen) krijgen de kans om veilig hun onderzoek verder te zetten, ingebed binnen een lokale Vlaamse faculteit en onderzoeksgroep.

De return on investment bij onderzoekers die langere tijd in Vlaanderen kunnen blijven, is groot, omdat zij duurzamer kunnen worden ingebed in de onderzoeksgroepen en hun onderzoek kunnen inzetten op een langere termijn. Financieringszekerheid is hierin een determinerende factor. Daarom is het bijzonder waardevol dat de universiteiten en de overheid zich samen voor de opvang van deze bedreigde wetenschappers blijven inzetten.

Start-/ijkingstoetsen

Binnen VLIR werken de Vlaamse universiteiten in diverse werkgroepen intensief samen aan de visie, realisatie, communicatie en verankering van de start- en ijkingstoetsen. Met meer dan 10.000 geregistreerde deelnemers in 2025, waarvan 85 % effectief deelnam, tonen de cijfers dat deze instrumenten stevig zijn ingebed in het studiekeuzeproces.

De toenemende opkomst bevestigt de ambitie achter de toetsen: toekomstige studenten maken met deze toetsen bewuste keuzes, toetsen hun instapcompetenties en krijgen waardevolle feedback om hun voorbereiding te optimaliseren. Het is duidelijk dat de toetsen niet enkel fungeren als meetinstrument, maar ook als pedagogisch en oriënterend hulpmiddel.

Tegelijkertijd start een nieuwe onderzoeks- en reflectielijn die verkent of en hoe het aanbod van start- en ijkingstoetsen kan worden uitgebreid, onder meer naar niet-STEM-opleidingen. De universiteiten zien hierbij de nood aan een kritische verkenning van de specifieke doelstellingen, relevante datatypes en de methodologische inrichting van dit bredere instrumentarium.

<https://vlir.be/nieuws/2025-start-en-ijkingstoetsen/>

Europees onderzoeksbeleid: bundeling van krachten met CRef en UNL

De Vlaamse universiteiten kijken uit naar de voorstellen voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (2028–2034) en het tiende Kaderprogramma (2028–2034). Samen met de Franstalige en Nederlandse universiteiten binnen CRef, respectievelijk UNL, bespreken zij deze ontwikkelingen op gestructureerde wijze. De Vlaamse universiteiten brengen gezamenlijke adviezen uit over deze toekomstige kaders.

Oproep van de Belgische rectoren over Gaza

De Belgische rectoren, verenigd binnen VLIR en CRef, richten zich in de zomer tot de Belgische regering, om ervoor te pleiten in Gaza een volledig staakt-het-vuren en de onmiddellijke en onbeperkte levering van humanitaire hulp te verzekeren en omwille van de mensenrechtenschendingen die er plaatsvinden de associatieovereenkomst tussen de EU en Israël op te schorten. Universiteiten dragen niet alleen de verantwoordelijkheid om onderwijs te bieden en onderzoek te verrichten, maar ook de plicht om de waarden die de mensheid verbinden te verdedigen. Zij mogen niet zwijgen over of wegkijken van geweld, ontmenselijking, hongersnood en humanitaire crisis en kunnen niet samenwerken met kennisinstellingen die bijdragen aan dit geweld. Artikel 2 van de associatieovereenkomst is hierin een hoeksteen: respect voor mensenrechten en democratische waarden moet aan de basis liggen van elke samenwerking met derde landen.

Daarnaast richten de Belgische rectoren zich in het kader van de aanhoudende mensenrechtenschendingen door Israël in de Palestijnse gebieden eveneens tot Commissievoorzitter Ursula von der Leyen met de vraag om transparante en effectieve ethische screenings voor onderzoekssamenwerkingen te voorzien en om de associatieovereenkomst Horizon Europe tussen de EU en Israël op te schorten.

<https://vlir.be/nieuws/samenwerking-israel/>
<https://vlir.be/nieuws/waardengedreven-eu/>
<https://vlir.be/nieuws/appeal-suspend-association-agreement/>
<https://vlir.be/nieuws/oproep-regering-gaza/>

Levenslang leren en microcredentials

In het kader van een actiepunten uit het Voorsprongfonds komt in onderling overleg tussen de hogeronderwijsinstellingen, onder coördinatie van het Departement Onderwijs & Vorming, een afsprakenkader rond microcredentials tot stand. Hiermee wordt invulling gegeven aan de implementatie van de Europese aanbeveling rond microcredentials.

De decretale vertaling van het afsprakenkader wordt geregeld via Onderwijsdecreet XXXVI.

Personeelsstatistieken 2025

Naar jaarlijkse traditie publiceert VLIR het overzicht statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten. Deze publicatie geeft inzicht in de opbouw en de evolutie van het personeelsbestand van de Vlaamse universiteiten, volgens categorie, wetenschappelijke discipline, geslacht, leeftijd, nationaliteit en anciënniteit op datum van 1 februari 2025.

<https://vlir.be/publicaties/personeelsstatistieken/>

Marketingkosten

In het Vlaams regeerakkoord wordt aan de regeringscommissarissen gevraagd toe te zien op een redelijke beperking van de uitgaven van universiteiten en hogescholen voor marketing, sponsoring en reclame. In opvolging hiervan nemen de regeringscommissarissen contact op met VLIR. In 2025 wordt hierover overleg gevoerd binnen de werkgroep UBA, de commissie Financieel Directeurs en een ad hoc werkgroep van marketingverantwoordelijken.

De werkgroepen concluderen dat marketing in een universitaire context sterk verschilt van commerciële marketing. Universitaire communicatie ondersteunt de kernopdrachten van onderwijs, onderzoek, dienstverlening en levenslang leren. Ze helpt studiekeziers correcte informatie vinden, maakt wetenschappelijke ontwikkelingen toegankelijk, ondersteunt het aantrekken van medewerkers

en onderzoekers en versterkt de band tussen universiteit en samenleving. Deze activiteiten geven tegelijk uitvoering aan diverse Vlaamse beleidsdoelen, zoals wetenschapscommunicatie, levenslang leren, STEM-promotie en het versterken van diversiteit in het hoger onderwijs.

Om tegemoet te komen aan de vraag van de Vlaamse Regering hebben de universiteiten een voorstel uitgewerkt om een gezamenlijk overlegorgaan op te richten dat mogelijke onredelijke marketingpraktijken bespreekt en hierover richtlijnen formuleert. Dit orgaan, samengesteld uit specialisten van de universiteiten en vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid zal instaan voor het beoordelen van klachten of twijfelgevallen, het ontwikkelen van ethische richtlijnen en het vastleggen van gedeelde afspraken die transparantie, efficiëntie en fair play tussen de instellingen bevorderen.

De voorgestelde werkwijze moet ertoe bijdragen dat de universiteiten op een verantwoorde, transparante en efficiënte manier blijven communiceren, met respect voor de maatschappelijke opdracht en met aandacht voor een redelijke besteding van publieke middelen.

Instroom (studiekeuze en instrumentarium) en doorstroom in het hoger onderwijs

Binnen het hoger onderwijs vormen zowel instroom als doorstroom cruciale aandachtspunten voor het beleidsoverleg binnen VLIR. Een doordachte oriëntatie en bewuste studiekeuze bij de start én een vlot verloop van het studietraject naar het diploma, zijn essentieel om studenten succesvol te laten doorstromen en het rendement van de opleidingen te verhogen. Het in voege getreden decreet rond instroom en studie-efficiëntie vormt hierbij een belangrijk instrument. De introductie van de verplichte start-/ijkingstoetsen (voorheen «niet-bindende» toelatingsproeven) bij bepaalde bacheloropleidingen en de koppeling daarvan aan remediëringmaatregelen, versterken de oriëntatie voor nieuwe studenten. Deze toetsing ondersteunt studiekeziers bij het beter inschatten van hun instapcompetenties en biedt de instellingen een vroegtijdig inzicht in de ondersteuning die noodzakelijk kan zijn.

De regelgeving richt zich daarnaast op het verbeteren van de doorstroom door studievoortgangstracering, remediëring bij onvoldoende startcompetenties en het beperken van trajectverlengingen of vroegtijdig afhaken. Door het verhogen van de instroomkwaliteit en het bewaken van de voortgang wordt gestreefd naar vermindering van de studieduur en verhoging van het aantal geslaagde studenten binnen de nominale tijd.

De drempелеlementen in het decreet – zoals de toetsing en verplichte remediëring – zijn geen selectie-instrumenten in de zin van uitsluiting, maar bedoeld om succesvolle instroom en doorstroom te faciliteren. Binnen de universiteiten wordt daarom intensief samengewerkt aan instrumentarium, feedbackprocessen en dataverzameling om deze beleidslogica te implementeren en continu te verbeteren.

Met de eerste cohorte onder dit regime is de basis gelegd voor rapportering: VLIR, in samenwerking met de instellingen, zal de komende jaren de impact monitoren, zowel op instroomaspecten (keuze-oriëntatie, instapcompetenties) als op doorstroomaspecten (studierendement, heroriëntatie, trajectduur). Deze monitoring is essentieel om het succes van het decreet te toetsen en waar nodig bij te sturen.

VLIR-CRef Forum

Op 6 mei ontmoeten de rectoren, de vicerectoren en directeurs onderzoek, internationalisering en onderwijs van de tien Belgische universiteiten elkaar voor het jaarlijkse VLIR-CRef Forum, een middag van informatie-uitwisseling en overleg. Deze bijeenkomst verzekert de intra-Belgische afstemming tussen beide koepels. In de parallelle sessies bespreken de deelnemers van VLIR en CRef de federale en regionale regeerakkoorden, het belang van sociale en humane wetenschappen, academische samenwerking met de Verenigde Staten, evaluatie van onderzoek, onderzoekers en academische instellingen, de Einstein telescoop, gold plating in wetgeving, het Mind the Gap-initiatief over “good academic practices”, samenwerkingen tussen doctoral schools, kennismigratie, universitaire samenwerkingen met het Globale Zuiden, het Europees Diploma, de Europese universiteitsallianties, de hervorming van de academische kalender, Erasmus

Belgica, duaal leren, de implicaties van AI-ontwikkelingen op onderwijs- en beoordelingsmethoden en op het eindwerk.

Grensoverschrijdend gedrag

VLIR stelt een expertenpanel aan om een kritische stand van zaken op te maken van het beleid en de praktijk rond grensoverschrijdend gedrag in de Vlaamse universiteiten. Het panel baseert zich op zelfreflectiedocumenten van elk van de universiteiten en gesprekken die ze voert met vertegenwoordigers van alle geledingen van de universiteiten. Naast het opmaken van een stand van zaken, stelt het evaluatiepanel ook een uitgebreide lijst met aanbevelingen op, waarvan vele geplukt zijn uit diverse goede praktijken die aan universiteiten toegepast worden.

Het rapport wordt eind december aan de rectoren overhandigd.

Opleidingsaanbod

Binnen VLIR bespreken de universiteiten het optimale universitaire opleidingsaanbod. Ze stemmen onderling af over het bestaande (anderstalige) aanbod en bediscussiëren voorstellen voor nieuwe opleidingen. VLIR behandelt de aanvraagdossiers macrodoelmatigheid en formuleert daarover de decretaal verplichte adviezen naar de Commissie Hoger Onderwijs.

De universiteiten betreuren de afschaffing van de mogelijkheid tot vrijstelling van de equivalentievoorwaarde binnen het anderstalig opleidingsaanbod. Deze afschaffing beknot het internationale innovatiepotentieel van Vlaanderen en is fundamenteel in tegenspraak met de ambities rond innovatie en economie in het Vlaams regeerakkoord en in het officiële standpunt van de Vlaamse Regering bij het rapport van Mario Draghi.

VLIR vraagt het behoud van de mogelijkheid tot vrijstelling voor unieke andersstalige nicheopleidingen die van strategisch belang zijn voor de internationale economische en innovatieve concurrentiepositie van Vlaanderen en voor

anderstalige initiële bachelor- en masteropleidingen die worden georganiseerd met een hogeronderwijsinstelling die gelegen is buiten de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Regering beslist uiteindelijk niet in te gaan op deze vragen.

Vernieuwde website Centen voor studenten

In 2025 vernieuwt VLIR samen met de Vlaamse Hogescholenraad de website Centen voor Studenten. Studenten worden er geholpen met advies en informatie over hun statuut, hulpbronnen en mogelijke ondersteuningsvragen. In een gezamenlijke inspanning tussen alle hogeronderwijsinstellingen wordt de website systematisch up-to-date gehouden.

<https://vlir.be/nieuws/centen-voor-studenten-2025/>

Master in het basisonderwijs

De Vlaamse Regering erkent finaal de nieuwe masteropleidingen in het basisonderwijs, na een positieve beoordelingstoets en het besluit van NVAO dat de opleiding de kwaliteit garandeert om de graad van master te verlenen. De masteropleidingen starten bij de aanvang van het academiejaar 2025-2026.

Binnen de universiteiten blijft een grote bezorgdheid over het uitblijven van beleidsbeslissingen over het civiel effect van de master in het basisonderwijs. Zij wijzen op de dringende nood aan een wettelijk kader voor elke master in het basisonderwijs die voor de klas staat. Aandacht moet daarbij gaan naar de verloning, de functie en de middelen voor de scholen. De universiteiten pleiten voor een verloning op masterniveau en hopen dat daarvoor de nodige budgettaire ruimte wordt vrijgemaakt.

Pensioendossier

VLIR volgt de federale plannen rond de pensioenhervorming nauwgezet op. De aangekondigde wijzigingen in het ambtenarenpensioen, waaronder vooral de

wijziging van het tantième van 1/48 naar 1/60, de verlenging van de referentieperiode en de beperking van de indexering zullen een aanzienlijke impact hebben op de academische loopbanen.

Vanuit de universiteiten blijft het essentieel te waken over de aantrekkelijkheid van het ambtenarenstatuut voor de competitiviteit van academische lonen en het aantrekken van talent, zowel nationaal als internationaal. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan de specifieke loopbanen van het zelfstandig academisch personeel, die vaak later starten, meer internationaal mobiel zijn en sterk afhankelijk zijn van tijdelijke onderzoeksfinanciering.

De universiteiten blijven deze ontwikkelingen actief monitoren en nemen deel aan de relevante overlegplatformen om ervoor te zorgen dat ook de toekomstige hervormingen blijven bijdragen tot duurzame, competitieve en kwaliteitsvolle loopbanen in het hoger onderwijs.

Lerend Netwerk Studiekeuze

Omdat verschillende studiekeuze-instrumenten naast elkaar bestaan, de communicatie over die instrumenten versnipperd is en er onderzoeksmatig sterke synergiën te realiseren zijn, richt VLIR in 2024 een Lerend Netwerk Studiekeuze op. Binnen dit netwerk wordt in 2025 ook een subwerkgroep Screening Bestaand Instrumentarium Studiekeuze opgestart, met als opdracht het in kaart brengen en kritisch evalueren van deze instrumenten. Het netwerk brengt vertegenwoordigers samen van onder andere de start- en ijkingsstoetsen, het Columbus-oriëntatieplatform en de toelatingsexamens, samen met studiekeuzebegeleiders en experts uit het hoger onderwijs.

Het netwerk streeft naar een meer coherente communicatie voor studiekeuzers, zodat jongeren helder en efficiënt ondersteund worden in hun oriëntatieproces. Daarnaast zet de subwerkgroep in op de professionalisering van studiekeuzebegeleiders, door middel van uitwisseling van feedbackmethodieken en reflectie op data. Op onderzoeksvlak start het netwerk met een verkenning van methodologische koppelingen tussen de verschillende tools, om de meerwaarde van gecombineerde signalen te onderzoeken. Deze inspanningen vormen een

belangrijke stap naar een strategisch geïntegreerde, datagedreven aanpak van studiekeuze en instroom binnen het Vlaams hoger onderwijs.

Sociale en humane wetenschappen in KP10

Nu Europa wordt geconfronteerd met de klimaatcrisis, digitale uitdagingen en democratische spanningen, zal wetenschappelijke en technologische vooruitgang alleen onze toekomst niet veiligstellen. De sociale en humane wetenschappen zijn essentieel om te begrijpen hoe samenlevingen functioneren, hoe mensen betrokken raken en hoe vooruitgang rechtvaardig en inclusief blijft. De rectoren van de Belgische universiteiten dringen er bij de leiders van de EU op aan om sociale en humane wetenschappen centraal te plaatsen in KP10, om deze wetenschappen correct te financieren en ook de academische vrijheid te beschermen. Zonder cultureel inzicht en sociaal begrip loopt innovatie het risico de weg kwijt te raken.

<https://vlir.be/nieuws/humanities-social-sciences-central/>

iBOF

De Vlaamse universiteiten lanceren in juni 2025 voor de vierde keer een oproep voor interuniversitaire BOF-projecten (iBOF-projecten). Omwille van besparingen op de middelen die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt voor de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen wordt eind september, na overleg met de Vlaamse overheid, beslist om de lopende oproep voor iBOF-projectaanvragen stop te zetten. De universiteiten betreuren dat deze beslissing genomen wordt nadat de oproep reeds werd gelanceerd, maar de budgettaire realiteit laat geen andere mogelijkheid.

Ondertussen zijn de 15 iBOF-projecten van de eerste ronde afgelopen en wordt de eindverslaggeving van deze projecten dit jaar interuniversitair beoordeeld. De lopende iBOF-projecten van de tweede en derde oproepen worden de komende jaren verdergezet.

Kwaliteitszorg: aanpassing beoordelingskaders en SBA

VLIR participeert aan het Klankbordoverleg, het overlegplatform tussen NVAO, de universiteiten, de hogescholen, de studenten en de Vlaamse overheid. Op de agenda van dit overleg staan volgende elementen centraal: het aanpassen van de beoordelingskaders instellingsreview, opleidingsaccreditatie, opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie, toets nieuwe opleiding en toets nieuwe opleiding op maat van de eigen regie. Daarbij wordt opvolging gegeven aan de bevindingen en aanbevelingen uit het decretaal evaluatierapport van het Vlaamse kwaliteitszorgsysteem, waaruit blijkt dat de invulling van de systeembrede analyse (SBA) niet de gewenste resultaten bereikt.

De Werkgroep Toekomst SBA, samengesteld door het Departement Onderwijs & Vorming met vertegenwoordigers van VLIR, de Vlaamse Hogescholenraad, VLUHR KZ, NVAO en VVS, reflecteert over de SBA en stelt op basis daarvan voor om de SBA in haar huidige vorm stop te zetten. Ze formuleert daarbij twee scenario's: enerzijds een volledige stopzetting en anderzijds een overgang naar systeembrede opdrachten. De werkgroep vraagt aan de bevoegde minister om een keuze te maken tussen één van de twee voorgestelde scenario's.

De minister verkiest de volledige stopzetting van de SBA. De vertaling van deze beslissing in de regelgeving gebeurt via Onderwijsdecreet XXXVI.

European Student Affairs Conference 2025

Van 18 tot 21 maart organiseert VLIR, samen met de Vlaamse Hogescholenraad, VVS en de European Council of Student Affairs de European Student Affairs Conference in Antwerpen. Het thema is 'Navigating Diversity and Changing Expectations in Higher Education: Strategic Approaches to Student Support Services'. Meer dan 300 professionals nemen deel aan de internationale conferentie waarin academische inzichten en praktische ervaringen uitgewisseld worden.

<https://www.esac2025.eu/>

Richtlijnen voor onderzoekers over kennisveiligheid, dual use en misbruik van onderzoek

De werkgroep Kennisveiligheid, Dual Use, Mensenrechten publiceert een grote herwerking van de Richtlijnen uit 2022 en zet daarin kennisveiligheid als overkoepelend begrip centraal. Kennisveiligheid omvat ongewenste overdracht van gevoelige kennis naar derde landen, externe inmenging die de academische vrijheid bedreigt en leidt tot zelfcensuur en misbruik van onderzoeksresultaten voor mensenrechtenschendingen of kwaadwillige doeleinden. Deze VLIR-richtlijnen helpen onderzoekers alert te zijn voor risico's, via vragen en casussen, en geven ook de nodige procedures of voorbeelden van mitigerende maatregelen mee. Onderzoekers moeten daarnaast weten dat ze kunnen rekenen op ondersteuning van de instellingseigen contactpunten.

Tijdens het schrijfproces krijgt de werkgroep waardevolle feedback van imec, VIB, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, VITO en FlandersMake. Over het topic kennisveiligheid is regelmatig en intensief overleg met het FWO, de Universiteiten van Nederland (UNL), ARES en CRef, Belspo, en ook met de Schotse rectorenconferentie. VLIR neemt deel aan een panel op de eerste Research Security Flagship Conference van de Europese Commissie van 28 tot 30 oktober. De panelsessie is georganiseerd en voorgezeten door de EUA onder de titel 'The role of umbrella organisations in research security: national rectors' conferences as interfaces between governments and universities'. Andere deelnemers zijn Universities UK International (UUKi), UNL en de Hochschulrektorenkonferenz (HRK).

<https://vlir.be/publicaties/richtlijnen-kennisveiligheid/>

Benchmarkstudie ZAP

Het bureau draagt de werkgroep Personeel op een overheidsopdracht uit te schrijven voor een benchmarkstudie naar de verloning van Zelfstandig Academisch Personeel (ZAP) aan de Vlaamse universiteiten, met enerzijds een intersectorale vergelijking ten opzichte van de lokale Belgische markt en anderzijds een vergelijking ten opzichte van de internationale academische markt. De voorgaande

ZAP-benchmarkstudie dateert van 2009 en werd uitgevoerd in opdracht van VLIR en het Departement Onderwijs en Vorming. De scope van de nieuwe studie, de referentietermen en het bestek worden opgevolgd binnen de door de werkgroep Personeel aangestuurde ad hoc werkgroep Benchmarkstudie ZAP. Aanbieders krijgen de kans via een openbare aanbesteding in te tekenen op het bestek. Op basis van een weging van vooraf vastgelegde criteria over prijs, kwaliteit van de voorgestelde aanpak en rapportering, wordt de gunning toegekend aan Korn Ferry. Het onderzoek gaat op 28 oktober van start. De ad hoc werkgroep bepaalt mee de klijntijnen van de studie en zorgt ervoor dat de juiste internationale contacten kunnen worden aangeschreven voor het aanleveren van internationale data, zodat het rapport in het voorjaar van 2026 kan worden opgeleverd.

Monitoring achtergrondkenmerken van studenten

VLIR maakt jaarlijks een overzicht van de achtergrondkenmerken bij studenten en publiceert ze op de website. VLIR monitort ook jaarlijks genderdata bij het personeel.

<https://vlir.be/beleidsdomeinen/diversiteit-en-sociaal-beleid/>

Open science en research data management

De werkgroep Research Data Management & Open Science (RDM&OS) werkt actief aan het afstemmen van beleid rond open science en research data management binnen de Vlaamse universiteiten. Het belangrijkste doel is het behouden van een overzicht en, waar mogelijk, het harmoniseren van visies op ontwikkelingen binnen diverse relevante fora. De werkgroep vervult via haar leden een liaisonfunctie, onder meer met SA&S (Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving), het Elektron Open Access Overleg, en de FOSB (Flemish Open Science Board).

Op Europees niveau is er periodieke terugkoppeling door de afgevaardigde in de EUA Expert Group on Open Science en volgt VLIR als observerend lid de evoluties binnen EOSC (European Open Science Cloud).

Begin 2025 heeft de werkgroep haar nieuwe witboek 'Open Science: Verder bouwen aan een duurzame verankering in Vlaanderen' gepubliceerd. Het is de opvolger van het eerdere witboek uit 2018, dat destijds heeft bijgedragen aan de oprichting van de FOSB. Het doel van de nieuwe paper is om toe te lichten wat de universiteiten tot nu toe reeds hebben gerealiseerd op vlak van RDM&OS (in belangrijke mate dankzij de FOSB-middelen van de Vlaamse overheid), welke uitdagingen nog in het verschiet liggen en welke ondersteuning en omkadering daarbij nodig zijn.

In het document worden vijf acties vooropgesteld: verder investeren in infrastructuur, verder investeren in mensen (opleiding van data professionals), het creëren van een duidelijk wettelijk kader voor open science, het creëren van stimulansen voor open science en blijven streven naar een duurzaam en 'bibliodivers' open access publicatielandschap. Ook AI en afstemming met EOSC blijven aandachtspunten. De paper wordt bezorgd aan de Vlaamse Regering en het Departement WEWIS, als inspiratie en input voor het nieuwe Vlaams beleidsplan Open Science 2026-2030.

De werkgroep blijft ook de verschillende ontwikkelingen op het gebied van auteursrecht en Open Access volgen, zoals de harmonisatie en gewenste uitbreiding van secundaire publicatierechten en internationale veranderingen in bedrijfsmodellen voor Open Access-publiceren. Daarnaast wordt in toenemende mate gekeken naar de relatie tussen AI en copyright in de context van RDM en publiceren.

Op internationaal en Europees vlak komt er steeds meer aandacht voor Diamond Open Access (DOA), i.e. het verspreiden van wetenschappelijke artikels en boeken via Open Access publicatiekanalen die beheerd worden door de academische gemeenschap zelf en geen auteurskosten aanrekenen. DOA biedt mogelijk een not-for-profit, kostenefficiënt en duurzaam antwoord op de alsmaar toenemende APC-kosten verbonden aan het commerciële OA-model. De werkgroep RDM&OS heeft daarom een Vlaams Diamond Open Access expertisenetwerk opgericht om kennis en ervaring uit te wisselen, de krachten te bundelen om DOA te stimuleren en een duidelijke gesprekspartner te vormen voor de recent gelanceerde European Diamond Capacity Hub en voor de talrijke DOA-initiatieven in andere regio's en landen.

<https://vlir.be/nieuws/white-paper-open-science-2025/>

Werkgroep Doctoral Schools en het PhD Talent Coordination Team

Binnen de werkgroep Doctoral Schools overleggen de universiteiten over de opleiding en omkadering van jonge onderzoekers (doctoraatsstudenten en postdocs). De focus ligt daarbij op het verder uitbouwen en optimaliseren van het opleidingsaanbod en het versterken van de interuniversitaire samenwerking, een van de pijlers in het Besluit Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO).

Regelmatig worden nieuwe initiatieven gelanceerd. Met het oog op het stimuleren van de vaardigheden inzake wetenschapscommunicatie, wordt bijvoorbeeld de LinkedIn competitie #ScienceStories opgezet. Na het volgen van een training, worden PhD studenten uitgenodigd om hun doctoraatsthesis aan het bredere publiek te communiceren via een toegankelijke en sprekende LinkedIn post. Dit jaar zet de werkgroep ook verder in op overleg met de andere kennisinstellingen in Vlaanderen, om uit te wisselen over elkaars opleidingsaanbod en synergieën te creëren.

Het PhD Talent Coordination Team is een subwerkgroep van de werkgroep Doctoral Schools die specifiek inzet op de loopbaanontwikkeling van PhD's, het faciliteren van een vlotte doorstroom naar de niet-academische arbeidsmarkt en het uitbouwen van een netwerk van contacten met bedrijven en andere werkgevers. In deze werkgroep zetelen medewerkers van zowel de Doctoral Schools als van de universitaire personeelsdiensten en carrièrecentra. De dialoog met de arbeidsmarkt wordt onder meer tot stand gebracht via een PhD Talent Advisory Board en een PhD Talent Stakeholder Meeting. Daar wordt onder meer gesproken over de competenties die voor bedrijven belangrijk zijn. Het PhD Talent Coordination Team gaat steeds aan de slag met de verkregen input en vertaalt deze naar concrete acties en initiatieven. De input wordt ook omgezet in verschillende hulpmiddelen (zoals o.a. rekruteringsstips) die beschikbaar zijn voor jonge onderzoekers op de PhD Talent Pool, het PhD jobplatform dat in 2021 werd gelanceerd.

Een van de nieuwe initiatieven in 2025 was de campagne 'PhD Talent Meets Hogescholen', met als doel om doctoraatsstudenten meer bewust te maken van interessante carrièremogelijkheden bij de hogescholen. Via LinkedIn worden getuigenissen gedeeld van doctoraathouders die in verschillende functies reeds

werkzaam zijn aan een hogeschool en er vindt ook een online paneldiscussie plaats met onder andere HR-specialisten van de hogescholen.

In 2025 vindt tevens opnieuw een editie plaats van de Job Market for Young Researchers en van Job Shadowing, waarbij jonge onderzoekers gedurende één tot twee dagen werknemers buiten de academische wereld kunnen volgen in hun dagelijkse werkzaamheden om zo meer voeling te krijgen met de niet-academische arbeidsmarkt en een beter zicht te krijgen op mogelijke carrièreperspectieven.

In 2025 publiceert VLIR een artikel in het Tijdschrift TH&MA Hoger Onderwijs, dat meer in detail de verschillende projecten en initiatieven toelicht.

<https://vlir.be/phd-talent-meets-hogescholen/>
<https://vlir.be/phd-talent/>

ABS & Nagoya Protocol Lerend Netwerk

Het VLIR Access & Benefit Sharing (ABS) & Nagoya Protocol Lerend Netwerk is uitgebreid tot een diverse groep gebruikers van genetische rijkdommen en 'digital sequence information', collectiebeheerders, onderzoeksondersteuners verbonden aan universiteiten en andere Vlaamse of federale onderzoeksinstituten, onderzoeksfinanciers, contactpunten voor overheden en voor de VN Conventie Biodiversiteit.

Het netwerk agendaert topics en ervaringen die binnen deze brede groep leven en/of waarbij het een hefboom ziet om als VLIR-netwerk een steen te verleggen. Een eerste bijeenkomst vindt plaats op 4 november.

<https://nagoya.vlir.be/>

Vlaamse Versnelling

In het kader van de brede agenda "Vlaamse Versnelling" werkt de Vlaamse Regering aan een versterking van de productiviteit en competitiviteit in Vlaanderen

via tien hefboomen. De universiteiten nemen actief deel aan de centrale stuurgroep voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie en de bijhorende trajectgroepen die zich richten op onder meer een betere valorisatie van onderzoek, een efficiëntere organisatie van de financieringsstromen, gerichte investeringen in onderzoeksinfrastructuur en het verminderen van administratieve lasten voor onderzoekers. Zij werken zo mee aan een toekomstgerichte kennis- en innovatieomgeving.

Programmadecreet 2026: besparingen

De Vlaamse universiteiten worden zwaar getroffen door een structurele besparing van 34,9 miljoen euro op hoger onderwijs en 14,5 miljoen euro op wetenschapsbeleid. De besparingen via het programmadecreet 2026 omvatten de stopzetting van de Brussel-middelen, een beperking van de financiering van niet-EER-studenten, alsook de beëindiging van de beheersovereenkomsten met het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB) en het Institute for European Studies (IES). Daarnaast worden ook de studenten direct getroffen door een besparing van 33,8 miljoen euro op de studietoelagen. De hervorming van de studietoelagen dreigt bovendien tot een aanzienlijke toename van aanvragen voor financiële ondersteuning bij de diensten Studentenvoorzieningen te leiden, zonder bijkomende middelen.

De besparing komen bovenop de jarenlange structurele onderfinanciering van de universiteiten, zoals ook geïllustreerd in het sectorverslag over de financiën en het personeel in het hoger onderwijs van het College van Regeringscommissarissen. De impact van de bijkomende besparingen in 2026 is van die aard dat de universiteiten zich gedwongen voelen vanaf het academiejaar 2026-2027 een verhoging van het studiegeld te bepleiten met 150 EUR per student.

De Vlaamse universiteiten hebben er in diverse media op gewezen dat de nieuwe besparingen de fundamentele van de kenniseconomie aantasten en de innovatieambities van het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 bemoeilijken. Zij roepen de Vlaamse Regering op om de neerwaartse trend te keren en hun rol als motor van welvaart en welzijn te waarborgen.

<https://vlir.be/nieuws/besparing-op-universiteiten-en-studenten/>

Engagementsverklaring lerarenopleidingen

In 2025 werken de Vlaamse universiteiten verder aan de uitvoering van een engagementsverklaring met het Departement Onderwijs & Vorming, die tot doel heeft de lerarenopleidingen structureel te versterken, via curriculumvernieuwing (vakdidactiek, klasmanagement, taalvaardigheid) en de ontwikkeling van de nieuwe master in het basisonderwijs.

Parallel daaraan wordt gewerkt aan professionele versterking van opleidingen via intens overleg in de werkgroep Lerarenopleiding en groeiende samenwerking tussen universiteiten en praktijkveld.

De evaluatie van deze engagementsverklaring is voorzien voor begin 2026. Ter ondersteuning daarvan faciliteert de werkgroep Onderwijs een gestandaardiseerde datacollectie via DHO, methodologische verfijning en nauwe samenwerking met de Vlaamse Hogescholenraad. De aan de universiteiten toegekende middelen volstaan echter niet om alle engagementen te realiseren. Daarom is een voortgezette dialoog met het beleid noodzakelijk om tot een duurzame invulling te komen.

Vlaams Talenplatform

Het Vlaams Talenplatform is een samenwerkingsverband tussen alle universitaire talenopleidingen in Vlaanderen en de verschillende lerarenopleidingen aan de hogescholen, aangevuld met een vertegenwoordiging uit het volwassenenonderwijs.

In 2025 werkt het Vlaams Talenplatform aan een voortzetting en inhoudelijke verdieping van de talencampagne 'Duik in Taal!'. Met deze campagne wil het Vlaams Talenplatform de keuze voor talenopleidingen in het secundair en hoger onderwijs bevorderen en de perceptie van talen in onderwijs en maatschappij verbeteren. Daarom zet de campagne in 2025 sterk in op taal als een wetenschappelijke discipline. De verscheidenheid en het maatschappelijke belang van (toegepast) taal- en literatuurwetenschappelijk onderzoek wordt in de kijker gezet. Er wordt audiovisueel materiaal ontwikkeld ter ondersteuning van de bestaande infographic waarin taalwetenschappers vertellen over hun onderzoek.

Taal wordt als wetenschappelijke discipline breed uitgelicht op de sociale media met verschillende berichten over (ver)taal- en literatuurwetenschap. Op de gratis studiedag over dit thema sluiten tweehonderd taalleerkrachten aan.

Het project 'Taaltrekkers', in samenwerking met de leermiddelenwebsite KlasCement, wordt in 2025 verdergezet. Er worden nieuwe referentiekaders opgesteld rond luistervaardigheid, spreekvaardigheid en grammatica voor Nederlands, de moderne vreemde talen en OKAN. Deze referentiekaders bundelen wetenschappelijke inzichten en inspirerende voorbeelden rond doeltreffende taaldidactiek. Samen met een team van leerkrachten selecteert en ontwikkelt het Vlaams Talenplatform bijkomend lesmateriaal dat gestoeld is op inzichten uit wetenschappelijk onderzoek. Het Vlaams Talenplatform zet in 2025 in op een verdere ontsluiting van evidence-informed didactieken bij verschillende educatieve partners, waaronder de educatieve uitgeverijen en de lerarenopleidingen. Inzichten worden ook gedeeld in nieuwsbrieven aan het brede onderwijsveld, inclusief taalleerkrachten.

In 2025 lanceert het Vlaams Talenplatform 'Klim in taal', een campagne voor het lager onderwijs. De campagnewebsite biedt leerkrachten een stevige uitvalsbasis voor hun talige klaspraktijk, met handvatten en praktijkvoorbeelden van doeltreffende taaldidactiek, antwoorden op veel gestelde vragen en uitgewerkt lesmateriaal. Uitgewerkte lespakketten brengen taal als wetenschappelijke discipline binnen in het lager onderwijs. Via promopakketten, aparte sociale mediakanalen en beeldend promomateriaal bereikt de campagne op korte tijd een groot deel van de klasvloer.

Met middelen uit het Excellenfonds van de Vlaamse overheid organiseert het Vlaams Talenplatform voor de tweede keer op rij de spreekvaardigheidswedstrijd "Woord in actie", om leerlingen uit te dagen voor taal. Voor deze editie wordt het deelnemersveld uitgebreid naar alle graden van het secundair onderwijs, zowel voor Nederlands als de moderne vreemde talen.

2025 is het laatste jaar waarin het Vlaams Talenplatform structureel is ingebed in VLIR.

<https://www.vlaamstalenplatform.be/>

Academische samenwerking met het Globale Zuiden via VLIRUOS

Sharing minds, changing lives

VLIRUOS fungeert sinds 1998 als het belangrijkste financieringsorgaan voor partnerschappen en beurzen tussen academici uit Vlaanderen en partnerlanden in Afrika, Latijns-Amerika en Azië, met financiering van het Belgisch ministerie voor ontwikkelingssamenwerking (Directie generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp, DGD). Wereldwijde uitdagingen zoals klimaatverandering, migratie en armoede hebben directe gevolgen, ook in België. Globale academische samenwerking stelt hogeronderwijsinstellingen, onderzoekers en studenten in staat om met kennis en co-creatie deze uitdagingen aan te pakken. Kennisinstellingen fungeren als motoren van innovatie, genereren economische en maatschappelijke meerwaarde en bereiden aankomende generaties wereldwijd voor op toekomstige lokale en globale uitdagingen. Via de wetenschappelijk onderbouwde inzichten, data en innovaties die voortkomen uit deze co-creatie versterken de Vlaamse instellingen, academici en studenten ook zichzelf. Vanuit academische nieuwsgierigheid, verbondenheid en internationale solidariteit draagt academische samenwerking bij aan het duurzaam verankeren van democratie, mensenrechten en wetenschappelijke inzichten. Deze samenwerking maakt de maatschappij weerbaar in complexe tijden en draagt bij tot welvaart, veiligheid en stabiliteit wereldwijd én in België.

Federale 3D-aanpak

“Ontwikkelingssamenwerking” ondergaat al enige tijd een fundamentele transformatie, gedreven door geopolitieke verschuivingen, toenemende mondiale crisissen en bezuinigingen op budgetten. Het traditionele hulpparadigma is aan het veranderen, nu het doeljaar van de Sustainable Development Goals (2030) nadert en het multilaterale systeem onder druk staat. De focus verschuift van traditionele, op solidariteit gebaseerde hulp naar strategische partnerschappen vanuit een duidelijke win-win-benadering. Samenwerking wordt meer gebaseerd op wederkerigheid, gedeelde belangen en uitdagingen. De grenzen tussen hulp, handel, migratie en diplomatie vervagen, wat leidt tot een grotere beleidsintegratie. Ontwikkelingssamenwerking is daardoor geëvolueerd naar een instrument dat

niet alleen armoedebestrijding dient, maar ook stabiliteit, strategische invloed en wederzijds voordeel.

In zijn beleid legt de minister voor Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking de nadruk op een geïntegreerde benadering van defensie, buitenlandse zaken & diplomatie en ontwikkeling, bekend als de Triple D-aanpak (Defence, Diplomacy and Development). In dit kader moet de Belgische ontwikkelingssamenwerking bijdragen aan zowel armoedebestrijding als aan stabiliteit, veiligheid en strategische belangen van België. Hiermee sluit België aan bij een internationale trend.

In zijn beleidsnota spreekt de bevoegde minister zijn waardering uit voor de rol van globale academische samenwerking in deze 3D-aanpak, in het bijzonder voor de rol van kennisinstellingen als belangrijke hefboom in diplomatieke relaties door onder meer via “soft power” bij te dragen tot stabiliteit. Dit is mee ingegeven vanuit de EU-oproep via het Draghi-rapport en de “Union of Skills” om de kenniseconomie van de EU te versterken, via onderzoek en innovatie, continue bijscholing en een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Maar daarnaast is dit ook te danken aan de expliciete waardering door vele Belgische ambassadeurs in partnerlanden, die met eigen ogen de dynamiek en resultaten zien van de vele VLIRUOS-projecten en vooral ook de impact die ze genereren in de vorm van persoonlijke netwerken, kennisnetwerken en welvaart.

Net als in vele andere landen, wordt een zware besparing van 25% doorgevoerd op het federaal budget van ontwikkelingssamenwerking. Het lopende vijfjarenprogramma (Five-Year Programme (FYP) 2) (2022-2026) wordt tot nader order gevrijwaard. De besparingen zullen zich concretiseren vanaf FYP3 (2027-2032), met ingang vanaf 1 september 2027.

Nieuw narratief en opiniestukken

VLIRUOS vormt samen met ARES, haar Franstalige zusterorganisatie, en het ITG, het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen, een consortium van hogeronderwijs- en innovatie-actoren actief in de Belgische ontwikkelingssamenwerking: “Higher Education and Science for Sustainable Development” (HES4SD). Dit consortium is gecreëerd in 2022 als een platform dat

inzet op synergie en complementariteit en collectief leren onder de betrokken organisaties en hun leden. Sinds begin 2025 fungeert dit kader echter ook als een consortium voor onderlinge coördinatie, inhoudelijke afstemming en positionering, waarmee ook heel expliciet de rol van globale academische samenwerking in duurzame ontwikkeling in de verf wordt gezet.

Er worden in de loop van 2025 diverse opiniestukken geschreven over de noodzaak en het belang van globale academische samenwerking, tegen de achtergrond van grote besparingen en afkalkend maatschappelijk draagvlak.

Op 8 januari wordt een opiniestuk van de Vlaamse rectoren over globale academische samenwerking gepubliceerd in Knack.

Van 31 maart tot 4 april vindt het staatsbezoek aan Vietnam plaats. Er neemt een grote academische delegatie deel, die de gelegenheid te baat neemt om met de bevoegde federale minister te spreken over het belang van de globale academische samenwerking. In functie van dit staatsbezoek wordt een nieuw narratief ontwikkeld dat inzet op de win-win partnerships, in lijn met de beleidsprioriteiten van de bevoegde federale minister.

In juni en juli wordt een communicatiecampagne gelanceerd vanuit het HES4SD-consortium, om een positief verhaal over internationale samenwerking te brengen door met impactverhalen een boodschap van hoop en perspectief te geven. Dit moet duidelijk maken dat ontwikkelingssamenwerking een vaak “vergeten” bouwsteen is, die nochtans reële maatschappelijke impact genereert, met een bijzondere bijdrage tot diplomatie, veiligheid en stabiliteit.

VLIRUOS is actief lid van de “Cooperation for Sustainable Development in Higher Education Group”, het platform van Europese zusterorganisaties. Ook vanuit deze groep wordt een gezamenlijke oproep voor meer internationale onderwijs- en onderzoekssamenwerking gepubliceerd, gericht aan de EU. Besparingen zowel op het niveau van ontwikkelingssamenwerking als hoger onderwijs zijn immers een gedeelde realiteit in veel Europese lidstaten. Ook het statement van The Guild met een soortgelijke boodschap wordt door VLIRUOS ondertekend.

Op 22 oktober publiceren ARES en VLIRUOS een gezamenlijk opiniestuk waarin opnieuw wordt gewezen op de noodzaak en meerwaarde van de samenwerking.

Op 3 november ondertekent VLIRUOS de position paper, die werd geschreven als strategische input voor de EU-AU-top in Angola van eind november. De kernboodschap is dat hoger onderwijs en onderzoek niet langer als louter ontwikkelingshulp moeten worden gezien, maar als strategische investeringen in kennis, talent en mobiliteit. Concreet wordt geadviseerd om bestaande instrumenten zoals Erasmus+ verder uit te bouwen en expliciet te koppelen aan de Global Gateway initiatieven, met meetbare doelen in de vorm van o.a. verdubbeling van intra-Afrikaanse en Afrika-EU mobiliteit.

Naar een nieuw vijfjarenprogramma (FYP3) (2027-2032)

Op 1 september 2027 start FYP3 (2027-2032). In functie hiervan moet VLIRUOS zich aan een nieuwe accreditatie door de federale overheid onderwerpen, die geldig is voor tien jaar (2027-2036). VLIRUOS behaalt een uitstekende score. Dit maakt VLIRUOS ontvankelijk voor financiering. De effectieve financiering wordt toegekend op basis van een vijfjarenprogramma. Al vanaf het najaar van 2024 werkt het Bureau UOS aan de voorbereiding van FYP3. Het programma wordt op 15 juni ingediend.

Thematisch GSK

In aanloop naar FYP3 dient VLIRUOS zich in te schrijven in één of meerdere “gemeenschappelijke strategische kaders (GSK's)”. Een GSK is een verzameling van alle Actoren van de Niet-Gouvernementele Samenwerking die actief zijn in eenzelfde land of rond hetzelfde thema, waarbij het kader dient om samenwerking en collectief leren mogelijk te maken. Sinds 2022 functioneert VLIRUOS in het kader van HES4SD. VLIRUOS, ARES en ITG dienen midden 2025 een aanvraag in bij de overheid voor de continuering van het huidig thematisch kader in FYP3. De aanvraag om een nieuw voorstel te mogen indienen, wordt goedgekeurd. Het uitgewerkt voorstel wordt op 15 december bij de federale overheid ingediend.

Projectoproepen

In 2024 werd de oproep 2026 voor het Programma voor Institutionele Universitaire Samenwerking (IUS) gelanceerd. Het IUS-programma is een flagship programma van VLIRUOS, met een grote impact in het Globale Zuiden. Dat IUS-projecten niet enkel moeten bijdragen tot de institutionele capaciteitsopbouw van de partneruniversiteit, maar ook mobiliserend moeten werken binnen de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen om bij te dragen tot grotere participatie van de hogescholen en onderlinge samenwerking, is een van de grote vernieuwingen. Eind 2024 werden 8 voorstellen geselecteerd voor de “Concept Note” fase. Er worden in 2025 uiteindelijk 6 voorstellen geselecteerd. Deze zullen in de loop van 2026 inhoudelijk verder worden geformuleerd, voor finale beoordeling en opstart vanaf 1 september 2026.

Accelerate is een nieuw VLIRUOS-programma. Dit programma wil lerende netwerken ondersteunen en zo kennis opbouwen over thema's die van belang zijn voor de hele VLIRUOS-gemeenschap. Het programma zet in op het delen, verbinden en verder ontwikkelen van kennis en expertise. De drie thema's voor de oproep 2024 zijn: “gender & diversiteit”, “uptake” en “higher education management”. Uiteindelijk worden in 2025 twee voorstellen geselecteerd. Het voorstel rond gender wordt kort voor de deadline teruggetrokken.

Er wordt massaal ingetekend op de oproep Short Initiatives 2025. 80 projecten worden geselecteerd, dankzij extra budgettaire ruimte die door het Bureau UOS wordt gecreëerd. Deze projecten zijn op 1 september opgestart. Hieronder bevinden zich 5 projecten met Palestina. VLIRUOS voegde in 2024 Palestina toe als projectland, op expliciete vraag van Vlaamse academici. Palestina is ook een partnerland van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Vanaf september 2025 starten 5 projecten over o.a. mentaal welzijn, traumazorg, onderwijs, en publieke gezondheid. Dit zijn samenwerkingsprojecten met Palestijnse universiteiten, die vanuit lokale noden vertrekken en gebaseerd zijn op mensenrechten. Er worden ook 6 extra ICP Connectbeurzen voorzien voor Palestijnse studenten. Met deze keuze geven de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen een sterk signaal van solidariteit, ondersteunen zij lokale kennis en netwerken en bieden ze perspectief en hoop in een zeer moeilijke context.

Jaarlijks starten een 200-tal nieuwe bachelor- of masterstudenten een ontwikkelingsrelevante opleiding (ICP Connect) aan een Vlaamse universiteit of hogeschool. Binnen onze projecten worden jaarlijks nog veel meer studenten opgeleid, niet enkel bachelor- of masterstudenten, maar ook honderden PhD-studenten. Na hun terugkeer dragen zij bij aan de ontwikkeling van hun land door de toepassing van verworven kennis en vaardigheden. De meeste alumni blijven verbonden met België. De PhD-afgestudeerden fungeren vaak als katalysator voor nieuwe onderzoeks- en onderwijsprojecten in eigen land, maar ook voor gezamenlijke projecten met hun Vlaamse collega-professoren. Velen groeien door tot invloedrijke posities - ministers, bedrijfsleiders, academici, etc. - en worden toekomstige, strategische gesprekspartners, een ongelooflijke troef voor België, Vlaanderen en de Vlaamse kennisinstellingen. VLIRUOS organiseert jaarlijks, samen met de instellingen, Welcome Days voor deze specifieke doelgroep studenten.

Het creëren van een community onder onze ICP Connectbursalen die de grenzen van hun opleidingsprogramma, universiteit of nationaliteit overstijgt, doen we onder meer via de jaarlijkse Get Together Night die focust op ontmoeting en verbinding. Dit jaar vindt die plaats op 5 december aan UAntwerpen. In de speeches wordt de maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid benadrukt van zowel universiteiten als individuele studenten en academici voor een duurzamere toekomst voor iedereen, wereldwijd. VLIRUOS roept de studenten op om hoop te blijven koesteren en om zelf actief mee bij te dragen tot die betere, veiliger wereld voor iedereen.

Externe partnerschappen

Sinds begin 2024 is VLIRUOS actief op zoek naar nieuwe partnerschappen en financieringsmogelijkheden voor de Vlaamse universiteiten en hogescholen en hun partners in het kader van globale academische samenwerking. De focus ligt op financieringskanalen waar als consortium op moet worden ingetekend en waarbij VLIRUOS het gehele netwerk van Vlaamse en lokale hogeronderwijsinstellingen verbindt.

Op 27 maart ondertekenen VLIRUOS en ARES een Memorandum of Understanding (MoU) met Enabel. Samenwerking met Enabel is belangrijk in het kader van het

versterken van Team Belgium binnen Team Europe. Deze MoU is complementair aan de lopende kaderakkoorden tussen de individuele hogeronderwijsinstellingen en Enabel en moet deze akkoorden aanvullen en versterken op platformniveau. De MoU beoogt systematische informatie-uitwisseling, identificatie van expertise en exploratie van mogelijke concrete nieuwe samenwerkingsverbanden en zal de collectieve impact van Belgische actoren in internationale samenwerking versterken, verankerd in een geïntegreerde Team Belgium-aanpak.

In het kader van partnerschapsontwikkeling dient VLIRUOS een Erasmus+ strand 3 projectvoorstel in. Dit project, met partners in Cuba, Nederland en Spanje, en in samenwerking met VUB, UGent en Howest, is recentelijk goedgekeurd. Het project bouwt onderwijscapaciteit op het gebied van hernieuwbare energiesystemen en investeert in zonne-energie, met een focus op de digitale netwerken van de Cubaanse partners. Het Cubaanse ministerie van hoger onderwijs is een van de projectpartners.

VLIRUOS is momenteel betrokken bij de voorbereiding van het Europese programma “Study and Research in Africa (SRIA)”. VLIRUOS is voornamelijk betrokken bij de formulering van component 3 van SRIA, met een projectwaarde van 10 miljoen EUR. Hierbij wordt gewerkt in een Team Belgium-aanpak, met Enabel en ARES. De formulering verloopt momenteel samen met het Duitse DAAD en het Franse Expertise France. De focus ligt op transversale capaciteitsopbouw, zoals het ondersteunen van Afrikaanse hogeronderwijsinstellingen in grant writing, projectmanagement en maatschappelijke impact/tech transfer. Vlaamse universiteiten en hogescholen kunnen in dit kader optreden als dienstverlener (trainingen, coaching) en hun partners kunnen deelnemer zijn. De deelname versterkt de strategische positie van VLIRUOS in Europa en Afrika.

<https://vliruos.be>

INTERNE ORGANISATIE

Samenstelling Raad en bureaus

31 december 2025

Raad

voorzitter: Bernard Vanheusden, rector UHasselt

ondervoorzitter: Herwig Leirs, rector UAntwerpen

leden-rectoren: Jan Danckaert, rector VUB; Petra De Sutter, rector UGent; Severine Vermeire, rector KU Leuven

overige leden: An De Backer, academisch beheerder UHasselt; Wim Desmet, algemeen beheerder KU Leuven; Bart Heijnen, algemeen beheerder UAntwerpen; Herwig Reynaert, vicerector UGent; Margriet Van Bael, vicerector Onderwijsbeleid KU Leuven; Nic Van Craen, algemeen beheerder VUB; Jeroen Vanden Berghe, logistiek beheerder UGent

secretaris: Koen Verlaeckt, secretaris-generaal VLIR

vertegenwoordiger van VVS (Vlaamse Vereniging van Studenten): Nele Van Hoyweghen

Bureau der rectoren

voorzitter: Bernard Vanheusden, rector UHasselt

ondervoorzitter: Herwig Leirs, rector UAntwerpen

leden: Jan Danckaert, rector VUB; Petra De Sutter, rector UGent; Severine Vermeire, rector KU Leuven

secretaris: Koen Verlaeckt, secretaris-generaal VLIR

Bureau VLIRUOS

voorzitter: Mieke Van Herreweghe, UGent

ondervoorzitter: Karen Vancampenhout, KU Leuven

leden: Peter Bols, UAntwerpen; Stijn Coenen, Vlaamse Hogescholenraad; Ann Cuypers, UHasselt; Ken Haenen, UHasselt; Geert Janssens, UGent; Ann Peeters, VUB; Abdellah Touhafi, VUB; Sarah Van de Velde, UAntwerpen; Kathleen Van Heule, Vlaamse Hogescholenraad; Chris Verslype, KU Leuven

Personeel VLIR-secretariaat

31 december 2025

Marjoleine (Jo) Breda, senior beleidsmedewerker Sociaal beleid; Marleen Bronders, senior beleidsmedewerker Onderwijs; Filip Colson, beleidsmedewerker Onderzoek; Aurora Geerts, beleidsmedewerker Onderzoek; Danielle Gilliot, senior beleidsmedewerker Onderzoek; Kirsten Kielemoes, projectmedewerker Vlaams Talenplatform; Krisztina Olah, administratief medewerker boekhouding en financiën; Heidi Peeters, beleidsmedewerker Internationalisering; Nele Robberechts, beleidsmedewerker Onderzoek; Lien Valcke, beleidsmedewerker Onderwijs; Lauren Van Alsenoy, beleidsmedewerker Universitair Beheer en Administratie; Stefanie Van Rysseghem, beleidsmedewerker en personal assistant; Koen Verlaeckt, secretaris-generaal

INTERNE ORGANISATIE

VLIR-overlegplatformen

31 december 2025

Universitair Beheer en Administratie

- Domeinwerkgroep Universitair beheer en Administratie (UBA)
- Werkgroep Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- Commissie Financieel directeurs
- Werkgroep Personeel
- Ad hoc werkgroep Personeelsstatistieken
- Ad hoc werkgroep Cyberveiligheid
- Ad hoc werkgroep Financieringsmodel
- Ad hoc werkgroep NIRAS
- Ad hoc werkgroep Opeenvolgende aanstellingen
- Ad hoc werkgroep Pensioenen
- Ad hoc werkgroep Preventie en re-integratie langdurig zieken
- Ad hoc werkgroep Gezamenlijk Welzijnsbevraging
- Ad hoc werkgroep Werkgeverschap FWO
- Ad hoc werkgroep CIO's (Chief Information Officers)
- Ad hoc werkgroep Benchmarkstudie ZAP

Diversiteit en Sociaal beleid

- Domeinwerkgroep Sociaal beleid en Diversiteit
- Ad hoc werkgroep Kansengroepgegevens
- Werkgroep Sociale voorzieningen voor studenten (SOVO)
- Ad hoc werkgroep hernieuwing website Centen voor Studenten
- Ad hoc werkgroep GrensOverschrijdend Gedrag (GOG)
- Subwerkgroep Evaluatie GrensOverschrijdend Gedrag (GOG)

Internationalisering

- Domeinwerkgroep Internationalisering
- Werkgroep Kennismigratie
- Werkgroep Alumnirelaties
- Ad hoc werkgroep Buitenlands payrollbeheer
- Contactgroep Scholars at Risk

INTERNE ORGANISATIE

Onderwijs en Kwaliteitszorg

- Domeinwerkgroep Onderwijs
- Centrale IJkingstoetscommissie
- Kerncommissie IJkingstoetsen
- Werkgroep Kwaliteitszorg
- Werkgroep Lerarenopleiding
- Werkgroep Opleidingsaanbod
- Werkgroep Generatieve AI
- Werkgroep SIDU (Instroom, Doorstroom, Uitstroom)
- Ad hoc werkgroep Master Basisonderwijs
- Ad hoc werkgroep Engelse vertalingen
- Ad hoc werkgroep Diplomasupplement
- Ad hoc werkgroep Schakelprogramma

Onderzoek en Innovatie

- Domeinwerkgroep Onderzoek en Innovatie
- Gezaghebbend panel VABB – SHW
- Werkgroep Doctoral Schools
- Subwerkgroep Doctoral Schools, overleg externe arbeidsmarkt
- Werkgroep EU Research
- Werkgroep EU Research, VLIR & CRef
- Werkgroep RDM (Research Data Management) en OS (Open Science)
- Werkgroep TTO (Tech Transfer Offices)
- Werkgroep Wetenschap, Ethiek & Integriteit
- Werkgroep Academisch erfgoed
- Ad hoc werkgroep Informatie- en Archiefbeheer
- Ad hoc werkgroep Collectieregistratie
- Ad hoc werkgroep iBOF
- Ad hoc werkgroep Wetgeving Dierproeven
- Ad hoc werkgroep Europese Universiteiten
- Ad hoc werkgroep Impact
- Ad hoc werkgroep Einstein Telescoop
- Ad hoc werkgroep Evaluatie van onderzoek(ers)
- Ad hoc werkgroep Kennisveiligheid, Dual Use, Mensenrechten

ACTUALITEIT

Nieuwsberichten, inclusief persberichten en opiniestukken kunnen worden geraadpleegd op <https://vlir.be/nieuws/>

Publicaties kunnen worden geraadpleegd op <https://vlir.be/publicaties>

KERNCIJFERS

171.966

Totaal aantal actieve inschrijvingen met een diplomacontract, AJ 2024-2025 (definitieve cijfers)¹

2.542

Aantal doctoraatsdiploma's, AJ 2023-2024 (ongewogen)⁵

€3.504.303.465

Totaalbedrag bedrijfsinkomsten (2024)⁹

20.548,01

Totaal aantal wetenschappelijke personeelsleden, op 1 februari 2025 (in VTE)²

268.453

Aantal publicaties in het Web of Science en het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand (Sociaal en Humane Wetenschappen), 2013-2022 (niet gewogen)⁶

€281.110.234

Inkomsten uit Europese programma's (2024)¹⁰

10.231,93

Totaal aantal administratieve en technische personeelsleden, op 1 februari 2025 (in VTE)³

988

Aantal toegekende octrooien, 2018-2022 (niet gewogen)⁷

€378.276.220

Inkomsten uit contractonderzoek met de privésector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom), 2024¹¹

62,29%

% van het personeel gefinancierd buiten de werkingsuitkeringen, op 1 februari 2025 (in VTE)⁴

99

Aantal gecreëerde spin-offs, 2018-2022⁸

Bronnen

¹ Dataloep

²⁻³⁻⁴ Personeelsstatistieken, telling 1 februari 2025

⁵⁻⁶ BOF-sleutel 2026

⁷⁻⁸ ECOOM

⁹⁻¹⁰⁻¹¹ jaarrekeningen universiteiten

COLOFON

Wettelijk depot: D/2026/2939/1

Het jaarverslag 2025 van de Vlaamse Interuniversitaire Raad is gepubliceerd in elektronische versie en is als download beschikbaar op de website:

<https://vlir.be/publicaties/jaarverslag/>

verantwoordelijke uitgever: Koen Verlaeckt, secretaris-generaal

Vlaamse Interuniversitaire Raad

p/a Huis Hoger Onderwijs, Sinter-Goedeleplein 14, 1000 Brussel

administratie@vlir.be

www.vlir.be

